

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 października 2020 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi zasądził od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz J. W. kwotę 10.996,47 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 27 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 6.136,52 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, a nadto orzekł o zwrocie niewykorzystanej części zaliczki.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 24 sierpnia 2017 r. doszło do zalania lokalu mieszkalnego nr (...) mieszczącego się przy ul. (...) w Ł.. Lokal ten stanowi własność J. W..

Zalanie było spowodowane awarią pralki w mieszkaniu nr (...) znajdującym się nad mieszkaniem nr (...). W wyniku zalania z mieszkania sąsiedniego w lokalu nr (...) doszło do wtargnięcia wody do kuchni, łazienki, korytarza i części salon. Zalanie spowodowało długotrwały remont. W mieszkaniu położono nową gładź, naprawiono podłogi w pomieszczeniach, płyty gipsowe na ścianach.

W dniu zdarzenia odpowiedzialny za szkodę właściciel mieszkania posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w zakresie szkód wyrządzonych przez osoby wynajmujące lokal w (...) Spółce Akcyjnej w W.. Suma ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym wyniosła kwotę 15.000 zł. Ubezpieczenie OC zostało rozszerzone w ramach OC Lokator o dodatkową kwotę odpowiedzialności w wysokości 7.500 zł. Wystawiono polisę nr (...).

Na skutek zalania w lokalu nr (...) powstały szkody w czterech pomieszczeniach. W pokoju poniosła się podłoga z płyt panelowych, deska barlinecka przy progu korytarza oraz zmoczone zostały dwie ściany i sufit. W korytarzu odspoiła się posadzka z płytek terakotowych ułożona na płytach wiórowych. (...) wymagała posadzka z podłożem z płyt. Uszkodzone zostały również płytki na posadzce. W kuchni uszkodzone zostały płyty gk. ścianki i sufitu, parapet okienny. Odspoiły się także płytki terakotowe z podłożem z posadzki. W łazience odspoiły się płytki terakotowe posadzki, uszkodzona została płyta gk. sufitu, pionowanie płytek glazurowych na ścianie gk. Ponadto uszkodzony został wentylator kanałowy. Uzasadniony koszt przywrócenia lokalu do stanu sprzed zalania wynosił 8.860,51 złotych.

W wyniku zalania z dnia 24 sierpnia 2017 r. doszło do uszkodzenia przedmiotów znajdujących się w lokalu nr (...). Koszt demontażu i montaż zabudowy kuchennej oraz szafy wnękowej, dla celu osuszenia pomieszczenia, wynosił 1.200 złotych. Uzasadniony koszt naprawy szkody polegającej na wymianie szafek kuchennych wynosił 3.300 złotych, natomiast blatów kuchennych 175 złotych. W wyniku zalania trwale został zniszczony czajnik o wartości 100 złotych, jak również laptop marki A. (...) o wartości 500 złotych oraz telefon H. (...) Lite o wartości 550 złotych. W wyniku zalania uszkodzone zostały 4 żarówki o łącznej wartości 40 złotych. Zniszczone zostały również dwie pary butów sportowych N. i C., każde o wartości 125 złotych oraz dwie pary butów wizytowych damskich - po 100 złotych każda para. Zalanie mieszkania wymagało także prania dywanów. Uzasadniony koszt tej ostatniej czynności wyniósł 60 złotych.

W toku postępowania likwidacyjnego Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. wypłaciła J. W. kwotę 3.181,39 złotych tytułem odszkodowania za zalanie lokalu mieszkalnego. Na powyższą kwotę składała się kwota 2.184,72 zł. oszacowana przez ubezpieczyciela jako kwota konieczna do przywrócenia stanu poprzedniego pomieszczeń oraz kwota 996,67 zł. tytułem naprawienia szkody za uszkodzone ruchomości. Ponadto wypłacono kwotę 4.415,17 zł. tytułem odszkodowania za osuszenie lokalu.

Towarzystwo (...) nie uwzględniło reklamacji co do wysokości wypłaconej J. W. kwoty tytułem odszkodowania.

Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, że powództwo podlega uwzględnieniu w całości.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 415 k.c. kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Przepis art. 361 § 1 k.c. stanowi natomiast, że zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynika. Jak stanowi natomiast art. 361 § 2 k.c. w powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Artykuł 882 § 1 k.c. stanowi, że przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony.

Przenosząc powyższe przepisy na grunt przedmiotowego stanu faktycznego Sąd Rejonowy wskazał, że mieszkanie i ruchomości powódki zostały uszkodzone w wyniku zalania, będącego skutkiem awarii pralki mieszkaniu nr (...). Zdarzenie to było skutkiem działań osób zajmujących lokal. Mieszkanie było ubezpieczone w dniu powstania szkody w Towarzystwie (...)

i (...) Spółka Akcyjna w W. w zakresie odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym na łączną sumę ubezpieczenia 22.500 złotych. Umowa ubezpieczenia wskazywała, że przeznaczeniem lokalu jest najem. Z powyższego wynika, że za szkody wyrządzone przez wynajmującego lokal odpowiedzialność na podstawie umowy ubezpieczenia ponosiło Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W..

W przedmiotowej sprawie nie budziła wątpliwości Sądu Rejonowego podstawa odpowiedzialności pozwanego. Lokal był ubezpieczony u pozwanego, także w zakresie szkód wyrządzonych przez osoby wynajmujące. Szkoda powstała przez działanie wynajmującego, a w związku z przepisami art. 882 § 1 k.c. i przepisami umowy ubezpieczenia, odpowiedzialność w tym zakresie za szkodę wyrządzoną powódce ponosi ubezpieczyciel.

Główną osią sporu między stronami była nie zasada odpowiedzialności pozwanego, która już w toku postępowania likwidacyjnego została uznana, lecz wysokość należnego odszkodowania.

W toku postępowania likwidacyjnego pozwany w oparciu o własną kalkulację wypłacił powódce kwotę 3.181,39 złotych jako odszkodowanie za zalanie lokalu mieszkalnego. Ponadto wypłacono kwotę 4.415,17 złotych tytułem odszkodowania związanego z osuszaniem lokalu. Przyjąć należy, że sumy te stanowią odszkodowania z różnych podstaw faktycznych. Wynika to z analizy treści decyzji ubezpieczyciela w toku postępowania likwidacyjnego, jak również treści żądań sformułowanych przez stronę powodową.

W przedmiotowym postępowaniu powódka dochodziła odszkodowania jedynie za zniszczenie lokalu, w pozostałej części, tj. w kwocie 5.652,11 złotych. Poza podstawą faktyczną sporu pozostawały roszczenia w zakresie osuszania lokalu, które jak wynika z dokumentacji postępowania likwidacyjnego i stanowisk stron zajętych podczas postępowania, stanowiło odrębną część odszkodowania za zalanie lokalu.

Przywrócenie lokalu do stanu poprzedniego wymagało poniesienia kosztów w wysokości 8.833,50 złotych. Koszt ten nie zawiera w sobie kosztów osuszania lokalu, jaki został wypłacony na etapie postępowania likwidacyjnego. Żądanie pozwu, jak również opinia biegłego wskazywały, że kwota wypłacona na etapie postępowania likwidacyjnego tytułem osuszenia lokalu jest kwotą oddzielną od kwoty wypłaconej w pierwszej decyzji i kwoty, której powódka żądała uzupełnienia w procesie.

Mając na uwadze, że na etapie postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił powódce 2.184,72 zł. tytułem odszkodowania za przywrócenie lokalu do stanu poprzedniego, w ocenie Sądu Rejonowego za zasadne należało uznać żądanie dodatkowej kwoty stanowiącej uzupełnienie należnego odszkodowania w wysokości 5.652,11 złotych.

Powódka w procesie dochodziła również zapłaty kwoty 5.344,36 złotych z tytułu naprawienia szkody w rzeczach ruchomych na skutek zalania. Ustalony przez sąd stan faktyczny wykazuje, że zniszczone przedmioty bądź straciły na wartości, bądź nie nadawały się do dalszego użytkowania. Wskutek zalania powódka doznała szkody w mieniu ruchomym w wysokości 6.375 złotych. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił powódce z tego tytułu

odszkodowanie w wysokości 996,67 zł. Mając powyższe na względzie Sąd Rejonowy uznał za zasadne żądanie powódki zapłaty kwoty 5.344,36 zł.

Powyższe ustalenia faktyczne i rozważania nakazywały w ocenie Sądu Rejonowego zasądzić na rzecz J. W. od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 10.996,47 złotych tytułem naprawienia szkody. Ponadto zasądzono od powyższej kwoty odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 27 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty, tj. od następnego dnia roboczego po dniu wydania decyzji na mocy, której pozwany odmówił odszkodowania w części dochodzonej w przedmiotowym procesie.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację do wyroku Sądu Rejonowego wniosła pozwana, wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje. Skarżąca zarzuciła zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest:

a) art. 384 k.p.c. w zw. z art. 12a ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej poprzez pominięcie okoliczności, że treść stosunku ubezpieczeniowego kształtują także Ogólne Warunki Ubezpieczenia, w których przewidziano zakres odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń z tytułu OC Lokator do 50% sumy ubezpieczenia;

b) art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 805 k.c. poprzez niewłaściwą wykładnię postanowień umowy ubezpieczenia i OWU, w szczególności poprzez przyjęcie, że łączna suma ubezpieczenia wynosiła 22.500 złotych, podczas gdy limit odpowiedzialności z tytułu OC Lokator wynosił 7.500 złotych oraz dokonanie wykładni OWU w sprzeczności z istotą umowy ubezpieczenia oraz wynikającymi z niej obowiązkami ubezpieczyciela;

c) art. 822 § 1 k.c. w zw. z art. 824 k.c. poprzez przyjęcie, że łączna suma ubezpieczenia wynosiła 22.500 złotych, podczas gdy z umowy oraz OWU wynika, że odpowiedzialność cywilna w ramach rozszerzonego OC Lokator ograniczona jest do 50% sumy ubezpieczenia.

Powódka wносиła o oddalenie apelacji. Wywodziła, że podniesione zarzuty są spóźnione i sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (odpowiedź na apelację k. 191-192).

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił, co następuje:

W § 17 ust. 1pkt 2 OWU przewidziano, że o ile nie umówiono się inaczej, WARTA nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe (...) w związku z korzystaniem przez lokatora z nieruchomości ubezpieczonego. Zgodnie z § 16 ust. 1 pkt 2 OWU na wniosek ubezpieczonego, po opłaceniu dodatkowej składki, zakres ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może zostać rozszerzony o (...) OC Lokator – obejmuje szkody rzeczowe powstałe w mieniu osób trzecich podczas korzystania przez lokatora/najemcę z nieruchomości, którą ubezpieczony użyczył mu na podstawie umowy najmu zawartej w formie pisemnej. W ramach tego rozszerzenia lokatora uważa się za ubezpieczonego. Zgodnie z § 16 ust. 6 pkt 1 OWU w ramach ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej, odpowiedzialność WARTY dla rozszerzenia OC Lokator ograniczona jest do 50% sumy gwarancyjnej.

Dowód: OWU k. 39

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na podstawie art. 374 k.p.c. Sąd rozpoznał sprawę na posiedzeniu niejawnym.

Apelacja jest zasadna w odniesieniu do meritum sprawy i bezzasadna w części dotyczącej kosztów postępowania.

Zarzut błędnej wykładni OWU dotyczy w istocie braku ustalenia brzmienia stosownych postanowień OWU dotyczących wysokości sumy gwarancyjnej, na skutek czego Sąd Rejonowy wysnuł błędne wnioski co do treści łączącego strony stosunku prawnego. Sąd Okręgowy poczynił zatem ustalenia dotyczące brzmienia odpowiednich fragmentów OWU. Dodać należy, że Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska powódki, jakoby powoływanie się na

treść OWU było na obecnym etapie postępowania spóźnione. Strona pozwana już w odpowiedzi na pozew zgłosiła wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z OWU na okoliczność m.in. treści umowy ubezpieczenia (k. 30). Wobec tego, Sąd Rejonowy mógł i powinien był przesłankowo ustalić, czy żądanie powódki nie wykracza poza granice odpowiedzialności pozwanej, wyznaczone wysokością sumy gwarancyjnej. Pomimo braku szczegółowej argumentacji w tym zakresie w odpowiedzi na pozew, Sąd Odwoławczy – będący również sądem merytorycznym – zobowiązany jest wziąć pod uwagę treść umowy ubezpieczenia.

Analiza przytoczonych powyżej postanowień OWU nie pozostawia wątpliwości, że podstawowym zakresem ubezpieczenia nie były objęte szkody powstałe w związku z korzystaniem przez najemcę z nieruchomości ubezpieczonego, a taka właśnie sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie, co zostało odnotowane w polisie (k. 36). Skoro podstawowa suma ubezpieczenia OC nie dotyczyła tego rodzaju szkód, nie podlegała kumulacji z sumą ubezpieczenia wynikającą z zawarcia w umowie klauzuli OC Lokator. Innymi słowy, zgodnie z OWU odpowiedzialność za szkody związane z korzystaniem z nieruchomości przez najemcę ukształtowana została wyłącznie do wysokości sumy gwarancyjnej (limitu odpowiedzialności) w wysokości 7.500 złotych. Wobec tego nie ulega wątpliwości, że suma ubezpieczenia określona dla zdarzeń takich, jak będące przedmiotem niniejszego postępowania, została w całości wyczerpana w postępowaniu likwidacyjnym. Sąd Rejonowy błędnie przyjął zatem, że wysokość sumy ubezpieczenia wynosiła 22.500 zł, naruszając tym samym dyspozycję art. 824 § 1 k.c. w zw. z art. 822 k.c.

Na powyższy wniosek w żaden sposób nie wpływa okoliczność, że pozwany ubezpieczyciel nie dostrzegł faktu wyczerpania sumy ubezpieczenia w toku postępowania likwidacyjnego. Okoliczność taka nie zwalnia Sądu z obowiązku zastosowania postanowień umowy ubezpieczenia.

Sąd Okręgowy rozważał argumentację powoda, który wywodził, że powołanie się na wyczerpanie sumy ubezpieczenia jest bezskuteczne wobec powoda, ewentualnie sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Sąd nie podziela tej argumentacji. Analizowane postanowienia OWU dotyczą katalogu zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową i określenia wysokości sumy ubezpieczenia. Pominięcie jednoznacznych postanowień umowy w tej mierze byłoby równoznaczne z udzieleniem ochrony roszczeniu nie znajdującemu żadnej podstawy w umowie ani ustawie, wyłącznie w oparciu o zasady współzycia społecznego. Zgodnie zaś z ugruntowanym orzecznictwem, art. 5 k.c. nie może być stanowić samoistnego źródła powstania prawa podmiotowego.

Wobec wyczerpania sumy ubezpieczenia, powództwo podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zatem zaskarżony wyrok przez oddalenie powództwa.

Wobec zmiany orzeczenia co do istoty sprawy, konieczna jest również korekta rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania. W ocenie Sądu Okręgowego nie jest jednak zasadne zawarte w apelacji żądanie zasądzenia kosztów procesu, zarówno co do postępowania przed Sądem I instancji (w tym zakresie na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalono), jak też co do kosztów postępowania apelacyjnego. W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zasadne jest zastosowanie zasady słuszności, określonej w art. 102 k.p.c. (w odniesieniu do postępowania apelacyjnego w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). Sąd Okręgowy zważył, że strona pozwana na etapie przedprocesowym nie wskazywała na wyczerpanie sumy ubezpieczenia. Gdyby w toku postępowania likwidacyjnego pozwana, będąca profesjonalistą, wskazała na ograniczenie swojej odpowiedzialności związane z wysokością sumy ubezpieczenia, powódka dysponowałaby informacjami wskazującymi na niecelowość wszczynania procesu. Stanowisko pozwanej opierało się jednak wyłącznie na argumentacji dotyczącej wysokości szkody. Argumentacja ta, jak wykazały opinie biegłych, była nietrafna. Z uwagi na prezentowane przed i w toku procesu stanowisko pozwanego, powódka mogła mieć subiektywne, jednak usprawiedliwione przekonanie o zasadności zgłaszanych roszczeń, które doprowadziło do wszczęcia procesu. Dodać należy, że obciążenie powódki kosztami procesu pochłonęłoby znaczną część przyznanego powódce odszkodowania. Okoliczności te uzasadniają w ocenie Sądu Okręgowego nieobciążanie powódki kosztami procesu za obie instancje.